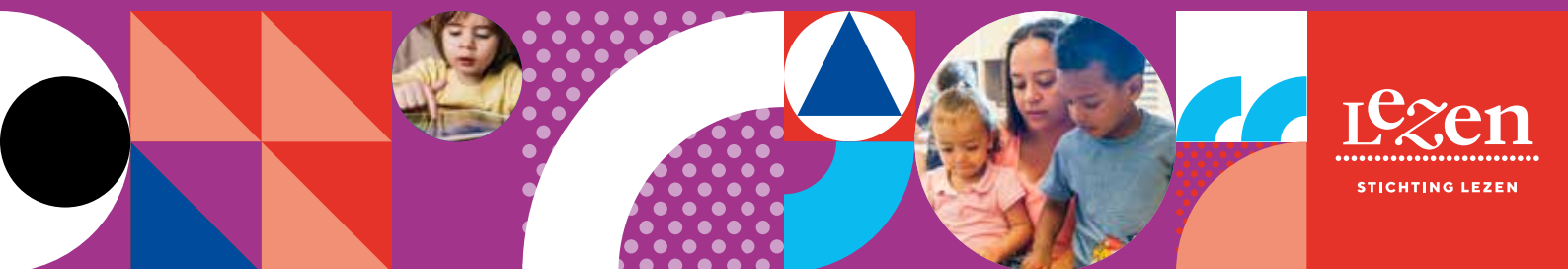

ONDERZOEKSPUBLICATIE

Gebruik van en ervaringen met digitale prentenboeken in de kinderopvang

Lisa de Koning, Bjorn de Koning en Roel van Steensel

Bijlage 1

Vragenlijst voor pedagogisch medewerkers

Informatie voor start enquête:

Met deze vragenlijst willen we inzicht verkrijgen in het gebruik van digitale prentenboeken in de kinderopvang. Digitale prentenboek zijn er in verschillende vormen. Onder een digitaal prentenboeken verstaan wij in deze vragenlijst:

- a. **Geanimeerd digitaal prentenboek:** met effecten zoals bewegende beelden, geluid en interactieve elementen. Er is een verteller, maar die is niet in beeld.
- b. **Statisch digitaal prentenboek:** waarin alleen stilstaande afbeeldingen zijn te zien. Er is een verteller, maar die is niet in beeld.
- c. **Voorleesfilmpje:** waarin het verhaal wordt verteld door een verteller die in beeld is. De verteller wordt afgewisseld met afbeeldingen uit het prentenboek.

1. Wat is uw naam?
2. Wat is uw leeftijd?
 - <30 jaar
 - 30-40 jaar
 - 40-50 jaar
 - 50-60 jaar
 - >60 jaar
3. Wat is uw hoogst behaalde opleidingsniveau?
 - MBO niveau 3
 - MBO niveau 4
 - HBO
 - Universitaire Bachelor
 - Universitaire Master
4. Hoeveel jaar werkervaring in de kinderopvang heeft u?
 - 0-5 jaar
 - 5-10 jaar
 - 10-20 jaar
 - 20-30 jaar
 - Meer dan 30 jaar
5. Wat is uw functie?
 - Locatiemanager
 - Voorleescoördinator
 - Pedagogisch medewerker
 - Pedagogisch coach
 - Anders, namelijk
6. Wat is de naam van het kindercentrum waar u werkzaam bent?
7. In welke plaats is het kindercentrum gevestigd?
8. Welke groepsindeling heeft de locatie?
 - a. Horizontale groepen

- Welke leeftijden zitten bij elkaar in de groep?
 - b. Verticale groepen
 - Welke leeftijden zitten bij elkaar in de groep?
- 9. Maakt uw locatie gebruik van BoekStart?
 - Ja
 - Nee
- 10. Zijn er kinderen op het kindercentrum met een VVE-indicatie?
 - Ja
 - .i. Hoeveel procent van de kinderen heeft een VVE-indicatie?
 - .i.1. 0%-25%
 - .i.2. 26%-50%
 - .i.3. 51%-75%
 - .i.4. 76%-100%
 - Nee
- 11. Hoeveel procent van de kinderen spreekt thuis een andere taal dan Nederlands?
 - 0%-20%
 - 21%-40%
 - 41%-60%
 - 61%-80%
 - 81%-100%
- 12. Heeft de locatie een voorleescoördinator?
 - Ja
 - Nee
 - Weet ik niet
- 13. Is er een ... bekend bij de locatie? (Vul in welke optie van toepassing is)
 - Voorleesplan
 - .i. Is er binnen het voorleesplan ook aandacht voor digitale prentenboeken?
 - .i.1. Ja
 - .i.2. Nee
 - Taalbeleidsplan
 - .i. Is er binnen het taalbeleidsplan ook aandacht voor digitale prentenboeken?
 - .i.1. Ja
 - .i.2. Nee
 - Geen van deze opties
 - Weet ik niet
- 14. Maakt u gebruik van digitale prentenboeken op het kindercentrum?
 - Ja (alle vragen volgen)
 - Nee
 - .i. Wat is de reden dat u geen gebruik maakt van digitale prentenboeken?
 - Er is geen of onvoldoende beschikbaarheid van apparaten
 - Er is geen of onvoldoende aanbod van digitale prentenboeken
 - Ik heb geen ervaring met digitale prentenboeken
 - Ik heb geen interesse in digitale prentenboeken
 - Digitale prentenboeken hebben geen/weinig positieve invloed op de ontwikkeling

- Anders, namelijk
15. Welk soort digitaal prentenboek wordt er gebruikt?
 - **Geanimeerd digitaal prentenboek:** met effecten zoals bewegende beelden, geluid en interactieve elementen. Er is een verteller, maar die is niet in beeld.
 - .i. Gebruikt u ook prentenboeken waarin tijdens of na het verhaal ingebouwde begripsvragen worden gesteld?
 - **Statisch digitaal prentenboek:** waarin alleen stilstaande afbeeldingen zijn te zien. Er is een verteller, maar die is niet in beeld.
 - **Voorleesfilmpje:** waarin het verhaal wordt verteld door een verteller die in beeld is. De verteller wordt afgewisseld met afbeeldingen uit het prentenboek.
 - Anders, namelijk:
 16. Hoeveel jaar ervaring heeft u met het gebruik van digitale prentenboeken op het kindercentrum?
 - Geen ervaring
 - 1 jaar ervaring
 - 2 jaar ervaring
 - 3 jaar ervaring
 - 4 jaar of meer ervaring
 17. Heeft u een training gevolgd over het gebruik van digitale prentenboeken?
 - Ja
 - Nee
 18. Hoe beoordeelt u uw digitale vaardigheden?
 - Onvoldoende
 - Matig
 - Voldoende
 - Goed
 - Uitstekend

Thema 1: Functie inzet digitale prentenboeken

19. Waarom worden op uw locatie digitale prentenboeken ingezet? (meerdere antwoorden mogelijk?)
 - Omdat ze gunstig zijn voor de taalontwikkeling
 - Omdat ze gunstig zijn voor de sociaal-emotionele ontwikkeling
 - Om rustmoment voor de kinderen te creëren
 - Om het leesplezier te stimuleren
 - Omdat de specifieke functionaliteit (inzoomen, geluiden, interactiviteit) aantrekkelijk zijn
 - Om kinderen kennis te laten maken met technologie
 - Om kinderen zelfstandig te kunnen laten werken
 - Om het lezen van papieren prentenboeken te ondersteunen
 - Anders, namelijk
20. Hoe vaak gebruikt u digitale prentenboeken in verhouding tot papieren prentenboeken:
 - Ik gebruik vaker digitale prentenboeken dan papieren prentenboeken.
 - Ik gebruik ongeveer even vaak digitale prentenboeken als papieren prentenboeken.
 - Ik gebruik vaker papieren prentenboeken dan digitale prentenboeken.
21. Voor welke leeftijdscategorieën worden op uw locatie digitale prentenboeken gebruikt?

- Alle leeftijdscategorieën
- Kinderen vanaf 1 jaar
- Kinderen vanaf 2 jaar
- Kinderen vanaf 3 jaar

Thema 2: Kenmerken uitvoering

22. Praat u met de kinderen over de digitale prentenboeken? (Meerdere antwoorden mogelijk)
- Ja, voorafgaand aan het lezen
 - Ja, tijdens het lezen
 - Ja, na het lezen
 - Nee, er wordt alleen naar de digitale prentenboeken gekeken
23. Op welke manier biedt u de digitale prentenboeken aan? (Meerdere antwoorden mogelijk)
- Kinderen kijken in een groep onder begeleiding van een pedagogisch medewerker naar digitale prentenboeken.
 - .i. Hoe groot is de groep ongeveer?
 - .i.1. 0-5 kinderen
 - .i.2. 5-10 kinderen
 - .i.3. 10-15 kinderen
 - .i.4. Meer dan 15 kinderen
 - Er wordt één-op-één (1 kind met 1 pm'ers) naar digitale prentenboeken gekeken.
 - Kinderen kijken individueel naar digitale prentenboeken.
 - Anders, namelijk ...
24. Zet u digitale prentenboeken met name in voor bepaalde groepen kinderen?
- Ja
 - .i. Voor welke groepen? (Meerdere antwoorden mogelijk)
 - .i.1. Kinderen met ontwikkelingsachterstand
 - .i.2. Kinderen met een taalachterstand
 - .i.3. Kinderen met Nederlands als 2^e taal
 - .i.4. Anders, namelijk
 - Nee
25. Waar let u op bij de keuze voor een digitaal prentenboek? Zet de aspecten op volgorde van meest belangrijk naar minst belangrijk.
- Technische kwaliteit van het digitale prentenboek
 - Inhoudelijke kwaliteit van het digitale prentenboek
 - Verrijkende aspecten van het digitale prentenboek (bijv.: interactiviteit)
 - Thema van het digitale prentenboek
 - Aansluiting bij de belevingswereld van de kinderen
 - Kinderen mogen het digitale prentenboek kiezen
 - Aansluiting bij de leeftijd van de kinderen
 - Wie de aanbieder is van de digitale prentenboeken
 - Of het digitale prentenboek ook in de papieren vorm beschikbaar is
26. Hoe vaak worden digitale prentenboeken gebruikt?
- Dagelijks
 - .i. Hoe vaak worden de digitale prentenboeken per dag gebruikt?
 - .i.1. 1 keer
 - .i.2. 2 keer
 - .i.3. 3 keer
 - .i.4. 4 keer of meer

- 2-4 dagen per week
 - 1 dag per week
 - Minder dan 1 dag per week
27. Op welk(e) moment(en) van de dag gebruikt u digitale prentenboeken? (Meerdere antwoorden mogelijk)
- Tijdens breng- en ophaalmomenten
 - Tijdens de dagopening
 - Tijdens een educatief moment
 - Tijdens een eetmoment
 - Tijdens een rustmoment
 - Tijdens de dagafsluiting
 - Anders, namelijk

Thema 3: Randvoorwaarden

28. Hoe worden de digitale prentenboeken afgespeeld?
- Via een tablet
 - Via een digibord
 - Via een computer
 - Via een laptop
 - Anders, namelijk
29. Voldoet de apparatuur voor het afspelen van de digitale prentenboeken?
- Ja
 - Nee
30. Wat vindt u van het gebruiksgemak van de beschikbare digitale prentenboeken?
- Onvoldoende
 - Matig
 - Voldoende
 - Goed
 - Uitstekend
31. Hoeveel digitale prentenboeken heeft het kind centrum tot zijn beschikking?
- 0-10
 - 10-20
 - 20-30
 - 30-40
 - Meer dan 40
 - Weet ik niet
32. Zijn er voldoende digitale prentenboeken beschikbaar?
- Ja
 - Nee
33. Is er voldoende variatie in het aanbod van de digitale prentenboeken?
- Ja
 - Nee
34. Hoe beoordeelt u de technische kwaliteit van de beschikbare digitale prentenboeken?
- Onvoldoende
 - Matig

- Voldoende
 - Goed
 - Uitstekend
35. Hoe beoordeelt u de inhoudelijke kwaliteit van de beschikbare digitale prentenboeken?
- Onvoldoende
 - Matig
 - Voldoende
 - Goed
 - Uitstekend
36. Maakt u zelf digitale prentenboeken bijvoorbeeld met PowerPoint, Videoleap of I-movie?
- Ja
 - Nee
37. Beschikt uw kindercentrum over een abonnement voor het gebruik van digitale prentenboeken?
- Ja
 - .i. Bij welke aanbieder(s) heeft uw kinderdagverblijf een abonnement afgesloten?
 - .i.1. Bereslim
 - .i.2. Voorleeshoek
 - .i.3. Anders, namelijk
 - Nee
 - .i. Hoe komt u aan de digitale prentenboeken?

Thema 4: Ervaringen pedagogisch medewerkers

38. Hoe denkt u over het gebruik van digitale prentenboeken met de kinderen in vergelijking met papieren prentenboeken?
- a. Ik ben heel negatief
 - b. Ik ben overwegend negatief
 - c. Ik sta er neutraal tegenover
 - d. Ik ben overwegend positief
 - e. Ik ben heel positief
39. Hoeveel verbale en non-verbale interactie is er met de kinderen tijdens het voorlezen uit het digitale prentenboek in vergelijking met papieren prentenboeken?
- Er is veel minder interactie
 - Er is minder interactie
 - Er is even veel interactie
 - Er is meer interactie
 - Er is veel meer interactie
40. Hoe betrokken zijn de kinderen tijdens het voorlezen uit een digitaal prentenboek in vergelijking met het voorlezen uit een papieren prentenboek?
- Veel minder betrokken
 - Minder betrokken
 - Even betrokken
 - Meer betrokken
 - Veel meer betrokken

41. Hoe reageren de ouders in het algemeen op het gebruik van digitale prentenboeken in het kindercentrum in vergelijking met het voorlezen uit een papieren prentenboek?
- Heel negatief
 - Overwegend negatief
 - Neutraal
 - Overwegend positief
 - Heel positief

Thema 5: Bevorderen thuis gebruik digitale prentenboeken

42. Wordt er gecommuniceerd naar de ouders over welk digitaal prentenboek gelezen is met de kinderen?
- Ja
 - Nee
43. Worden ouders gestimuleerd om digitaal voor te lezen?
- Ja
 - .i. Hoe stimuleert u de ouders om voor te lezen?
 - .i.1. Boekentips
 - .i.2. Toegang geven tot digitale prentenboeken
 - .i.3. Informatie over voorlezen
 - .i.4. Anders, namelijk
 - Nee
44. Geeft u de ouders informatie over digitale prentenboeken?
- Ja
 - .i. Als ja: om wat voor informatie gaat het?
 - .i.1. Informatie over waar ze digitale prentenboeken kunnen vinden en aanbieders van digitale prentenboeken.
 - .i.2. Informatie over hoe je digitale prentenboeken kunt gebruiken.
 - .i.3. Informatie over plekken waar je informatie over digitale prentenboeken kunt krijgen (zoals de bibliotheek).
 - .i.4. Andere informatie, namelijk
 - Nee

Vragenlijst voor locatiemanagers

Informatie voor start enquête:

Met deze vragenlijst willen we inzicht verkrijgen in het gebruik van digitale prentenboeken in de kinderopvang. Digitale prentenboek zijn er in verschillende vormen. Onder een digitaal prentenboeken verstaan wij in deze vragenlijst:

- a. Geanimeerd digitaal prentenboek:** met effecten zoals bewegende beelden, geluid en interactieve elementen. Er is een verteller, maar die is niet in beeld.
- b. Statisch digitaal prentenboek:** waarin alleen stilstaande afbeeldingen zijn te zien. Er is een verteller, maar die is niet in beeld.
- c. Voorleesfilmpje:** waarin het verhaal wordt verteld door een verteller die in beeld is. De verteller wordt afgewisseld met afbeeldingen uit het prentenboek.

45. Wat is uw naam?
46. Wat is uw leeftijd?
- <30 jaar
 - 30-40 jaar
 - 40-50 jaar
 - 50-60 jaar
 - >60 jaar
47. Wat is uw hoogst behaalde opleidingsniveau?
- MBO niveau 3
 - MBO niveau 4
 - HBO
 - Universitaire Bachelor
 - Universitaire Master
48. Hoeveel jaar werkervaring in de kinderopvang heeft u?
- 0-5 jaar
 - 5-10 jaar
 - 10-20 jaar
 - 20-30 jaar
 - Meer dan 30 jaar
49. Wat is uw functie?
- Locatiemanager
 - Voorleescoördinator
 - Pedagogisch medewerker
 - Pedagogisch coach
 - Anders, namelijk
50. Wat is de naam van het kindercentrum waar u werkzaam bent?
51. Wat is het LRK-nummer van het kindercentrum?
52. Welke groepsindeling heeft de locatie?
- c. Horizontale groepen
 - Welke leeftijden zitten bij elkaar in de groep?
 - d. Verticale groepen
 - Welke leeftijden zitten bij elkaar in de groep?
53. Maakt uw locatie gebruik van BoekStart?
- Ja
 - Nee
54. Zijn er kinderen op het kindercentrum met een VVE-indicatie?
- Ja
 - .i. Hoeveel procent van de kinderen heeft een VVE-indicatie?
 - .i.1. 0%-25%
 - .i.2. 26%-50%
 - .i.3. 51%-75%
 - .i.4. 76%-100%
 - nee
55. Hoeveel procent van de kinderen spreekt thuis een andere taal dan Nederlands?

- 0%-20%
 - 21%-40%
 - 41%-60%
 - 61%-80%
 - 81%-100%
56. Heeft de locatie een voorleescoördinator?
- Ja
 - Nee
 - Weet ik niet
57. Heeft de locatie een voorleesplan (Een plan waarin staat op welke wijze aan leesbevordering wordt gewerkt)?
- Ja
 - .i. Is er binnen het voorleesplan ook aandacht voor digitale prentenboeken?
 - .i.1. Ja
 - .i.2. Nee
 - Nee
 - Weet ik niet
58. Wordt er op uw kindercentrum gebruikgemaakt van digitale prentenboeken?
- Ja (alle vragen volgen)
 - Nee
 - .i. Wat is de reden dat u geen gebruik maakt van digitale prentenboeken?
 - Er is geen of onvoldoende beschikbaarheid van apparaten
 - Er is geen of onvoldoende aanbod van digitale prentenboeken
 - Ik heb geen ervaring met digitale prentenboeken
 - Ik heb geen interesse in digitale prentenboeken
 - Digitale prentenboeken hebben geen/weinig positieve invloed op de ontwikkeling
 - Anders, namelijk
59. Welk soort digitaal prentenboek wordt er gebruikt?
- **Geanimeerd digitaal prentenboek:** met effecten zoals bewegende beelden, geluid en interactieve elementen. Er is een verteller, maar die is niet in beeld.
 - .i. Gebruikt u ook prentenboeken waarin tijdens of na het verhaal ingebouwde begripsvragen worden gesteld?
 - **Statisch digitaal prentenboek:** waarin alleen stilstaande afbeeldingen zijn te zien. Er is een verteller, maar die is niet in beeld.
 - **Voorleesfilmpje:** waarin het verhaal wordt verteld door een verteller die in beeld is. De verteller wordt afgewisseld met afbeeldingen uit het prentenboek.
 - Anders, namelijk:
60. Hoeveel jaar ervaring heeft u met het gebruik van digitale prentenboeken op het kindercentrum?
- Geen ervaring
 - 1 jaar ervaring
 - 2 jaar ervaring
 - 3 jaar ervaring
 - 4 jaar of meer ervaring

61. Zijn of worden er door medewerkers van uw locatie trainingen gevolgd over het gebruik van digitale prentenboeken en/of digitaal voorlezen?
- Ja
 - Nee
62. Hoe beoordeelt u de digitale vaardigheden van de pedagogisch medewerkers?
- Onvoldoende
 - Matig
 - Voldoende
 - Goed
 - Uitstekend

Thema 1: Functie inzet digitale prentenboeken

63. Waarom worden op uw locatie digitale prentenboeken ingezet? (meerdere antwoorden mogelijk?)
- Omdat ze gunstig zijn voor de taalontwikkeling
 - Omdat ze gunstig zijn voor de sociaal-emotionele ontwikkeling
 - Om rustmoment kinderen te creëren
 - Om het leesplezier te stimuleren
 - Omdat de specifieke functionaliteit (inzoomen, geluiden, interactiviteit) aantrekkelijk zijn
 - Om kinderen kennis te laten maken met technologie
 - Om kinderen zelfstandig te kunnen laten werken
 - Om het lezen van papieren prentenboeken te ondersteunen
 - Anders, namelijk

Thema 2: Kenmerken uitvoering

- ➔ Deze vragen zijn niet van toepassing voor locatiemanagers

Thema 3: Randvoorwaarden

64. Hoe worden de digitale prentenboeken afgespeeld?
- Via een tablet
 - Via een digibord
 - Via een computer
 - Via een laptop
 - Anders, namelijk
65. Voldoet de apparatuur voor het afspelen van de digitale prentenboeken?
- Ja
 - Nee
66. Beschikt uw kindercentrum over een abonnement voor het gebruik van digitale prentenboeken?
- Ja
 - .i. Bij welke aanbieder(s) heeft uw kinderdagverblijf een abonnement afgesloten?
 - .i.1. Bereslim
 - .i.2. Voorleeshoek
 - .i.3. Anders, namelijk

- Nee
 - .i. Hoe komt u aan de digitale prentenboeken?

Thema 4: Ervaringen pedagogisch medewerkers

67. Hoe denkt u over het gebruik van digitale prentenboeken met de kinderen in vergelijking met papieren prentenboeken?
- Ik ben heel negatief
 - Ik ben overwegend negatief
 - Ik sta er neutraal tegenover
 - Ik ben overwegend positief
 - Ik ben heel positief

Thema 5: Bevorderen thuisgebruik digitale prentenboeken

68. Worden ouders gestimuleerd om digitaal voor te lezen?
- Ja
 - .i. Hoe stimuleert u de ouders om voor te lezen?
 - .i.1. Boekentips
 - .i.2. Toegang geven tot digitale prentenboeken
 - .i.3. Informatie over voorlezen
 - .i.4. Anders, namelijk
 - Nee
69. Wordt er met de ouders informatie gedeeld over digitale prentenboeken?
- Ja
 - .i. Als ja: om wat voor informatie gaat het?
 - .i.1. Informatie over waar ze digitale prentenboeken kunnen vinden en aanbieders van digitale prentenboeken.
 - .i.2. Informatie over hoe je digitale prentenboeken kunt gebruiken.
 - .i.3. Informatie over plekken waar je informatie over digitale prentenboeken kunt krijgen (zoals de bibliotheek).
 - .i.4. Andere informatie, namelijk
 - Nee

Bijlage 2

Interviewleidraad

1. Functie inzet digitale prentenboeken
 - Doel inzet digitale prentenboeken: hoe denkt u dat DP bijdragen aan dat doel?
 - Gebruik i.v.t. papieren prentenboeken: waarom gebruikt u vaker/even vaak/minder vaak DP?
 - Leeftijd: waarom gebruikt u DP voor alle leeftijdscategorieën/alleen voor x-jarigen?
2. Kenmerken uitvoering
 - Praten over DP: kunt u daar iets meer over vertellen? Wat voor vragen stelt u bijvoorbeeld?
 - Individueel en/of groepsgewijs aanbieden: waarom kiest u daarvoor?
 - Inzet voor bepaalde kinderen: waarom kiest u daarvoor? Wat verwacht u ervan? Wat ziet u van de opbrengsten ervan?
 - Frequentie en momenten van de dag: waarom kiest u daarvoor?
 - Wat vindt u het belangrijkste bij de keuze voor een digitaal prentenboek? Kunt u daar iets meer over vertellen?
3. Randvoorwaarden/4. Ervaringen pm'ers
 - Beoordeling digitale prentenboeken:
 - Gebruiksgemak.
 - (Variatie in) aanbod.
 - Kwaliteit.
 - Gebruik met/betrokkenheid kinderen.
 - U geeft aan dat digitale prentenboeken via ... worden afgespeeld. Kunt u die keuze toelichten?
 - Kunt u daar iets meer over vertellen? Waar baseert u uw beoordeling op?
5. Bevorderen thuisgebruik
 - Communicatie met ouders over/stimuleren thuisgebruik van digitale prentenboeken. (Hoe?) Kunt u daar iets meer over vertellen:
 - Waarom vindt u dat belangrijk?
 - Wat merkt u van de opbrengsten ervan? Bijvoorbeeld in termen van ouderbetrokkenheid.

